

Juridisk rådgivning for kvinner **JURK**

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Oslo, 30.08.07

HØRING – FORSLAG OM ENDRINGER I EKTESKAPSLOVEN MV. – FELLES EKTESKAPSLOV FOR LIKEKJØNNEDE OG ULIKEKJØNNEDE PAR

Juridisk rådgivning for kvinner, JURK, viser til høringsbrev av 16.05.07 vedrørende forslag om endringer i ekteskapsloven – felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par. Vi takker for tilliten som høringsinstans.

1. Innledning

Etter JURKs oppfatning bør det ikke skilles mellom likekjønnede og ulikekjønnede par når det gjelder muligheten til å inngå ekteskap. Ekteskapsloven bør derfor ikke inneholde referanser til kjønn og seksuell orientering.

JURK er i all hovedsak enig med departementets uttalelser i høringsnotatet. Vi vil likevel komme med noen kommentarer til enkelte punkter. De første kommentarene knytter seg til inngåelsen av ekteskap og vilkårene for å kunne gifte seg. Deretter vil spørsmål knyttet til adopsjon, assistert befruktning og foreldreskap bli gjennomgått.

2. Inngåelse av ekteskap

2.1 Ekteskapsvilkår: Tilknytning til riket

I dagens partnerskapslov stilles det enkelte vilkår som ikke finnes i ekteskapsloven til de par som ønsker å inngå partnerskap. Vilkårene setter krav til statsborgerskap og bopel og henger sammen med at homofile partnerskap eller ekteskap ikke vil anerkjennes i mange land.

Departementet foreslår at man i en ny ekteskapslov benytter seg av vilkårene i dagens ekteskapslov og lar de få tilsvarende anvendelse for homofile par. JURK er enig i at dette er den mest hensiktsmessige løsningen. Dersom endringene blir gjennomført, kan det riktignok føre til at homofile par inngår ekteskap i Norge som ikke vil anerkjennes i partenes hjemland, såkalte "haltende" ekteskap. Det er imidlertid ikke grunn til å tro at dette vil bli et utbredt problem, og partene vil være klar over situasjonen før de

Sentralbord (9-15)
22 84 29 50
Faksnr:
22 84 29 51

Saksmottak per telefon:
Man - Ons
kl 09 - 15
Tir kl 17 - 20

Klientmottak:
Arbinsgate 7
Tir kl 12 - 15
Tir kl 17 - 20

Postadresse:
Postboks 2691
Solli
0204 OSLO

eventuelt velger å inngå et ekteskap. Problemet med ekteskap som ikke anerkjennes i hjemlandet er derfor ikke av en slik art at en ny ekteskapslov bør ha ulike tilknytningskrav for homofile og heterofile par.

2.2 Plikt til å vie homofile par?

JURK er av den oppfatning at homofile par bør få muligheten til å bli viet i kirken. Vi er imidlertid delt i spørsmålet om man kan tvinge statskirkens prester til å foreta vielser av homofile par.

De av høringsgruppens medlemmer som mener at homofile skal få rett til å vies kirkelig synes dette er særlig viktig fordi Norge har en statskirke. Statskirken bør kunne pålegges plikter og den bør gå foran som et godt eksempel på inkludering av alle medlemmer uavhengig av seksuell orientering. Dersom stat og kirke i fremtiden skilles, bør imidlertid kirken kunne velge å ikke vie homofile par.

Den delen av gruppen som ikke ønsker å pålegge statskirkens prester en plikt til å vie homofile par, mener at kirken bør stå i en særstilling i forhold til andre institusjoner selv om den er en statskirke. Det er riktignok slik at kirken bør kunne pålegges visse plikter i kraft av å være statskirke, men spørsmålet om å vie homofile par bør likevel avgjøres av Kirkemøtet og den enkelte prest i statskirken. Kirkemøtet bør imidlertid oppfordres til å utarbeide et kjønnsnøytralt vigselfrituale, og de av statskirkens prester som ønsker det bør gis anledning til å vie homofile par.

Det var enighet om at øvrige tros- og livssynssamfunn med vigselfrett ikke skulle pålegges plikt til å vie homofile par.

JURK er positiv til alternativet med en obligatorisk borgerlig vigsel for alle par. Med en slik løsning klargjøres skillet mellom ekteskapets sekulære og religiøse side. Som departementet påpeker vil det imidlertid være vanskelig å gjennomføre dette i praksis av økonomiske og administrative årsaker.

3. Adopsjon, assistert befruktning og foreldreskap

3.1 Adopsjon

JURK stiller seg positiv til at homofile par skal vurderes som mulige adoptivforeldre på lik linje med heterofile par. Det finnes etter JURKs oppfatning ikke noe overbevisende grunnlag for å påstå at homofile par er mindre skikket som foreldre enn heterofile par.

I spørsmålet om adopsjon har JURK særlig lagt vekt på hva som er til barnets beste. I forhold til innenlandsadopsjon er det særlig viktig at også homofile par som er fosterforeldre får muligheten til å adoptere. Ved at faktiske forsørgere får anledning til å adoptere, kan båndene mellom foreldre og barn styrkes, og barna får dessuten styrket sine juridiske rettigheter.

I realiteten vil ikke utenlandsadopsjon være aktuelt fra typiske adopsjonsland som Kina og Korea da disse landene opererer med strenge regler i utvelgelsen av adoptivforeldre. Til tross for at endrede norske regler vil få liten praktisk betydning, kan anerkjennelsen av homofile som adoptivforeldre likevel få holdningsskapende betydning. Både i det norske og det internasjonale samfunn er det viktig å fremme toleranse for ulike familiekonstellasjoner. Gjennom adopsjonslovgivningen har Norge mulighet til å tydeliggjøre at homofile må anses som like skikket i foreldrerollen som heterofile.

Det er blitt hevdet at barn som adopteres gjerne gjennomgår en identitetskrise og at denne vil bli ytterligere forverret dersom adoptivforeldrene er homofile. Hvorvidt dette medfører riktighet er omdiskutert. Uansett vil argumentet svekkes etterhvert som samfunnet i økende grad anerkjenner homofilt samliv og i takt med at et økende antall homofile par blir foreldre. Vi ser at det bare i løpet av de siste femten årene har skjedd en merkbar holdningsendring på dette området. For å endre samfunnet er det noen ganger nødvendig å endre loven først. Det sosiale stigmaet som mange mener er et problem i forhold til at homofile par kan adoptere, vil etter all sannsynlighet forsvinne i løpet av få år.

3.2 Assistert befruktning

JURK er enig i at lesbiske som lever i et ekteskap eller et ekteskapslignende forhold skal få samme muligheter til assistert befruktning som heterofile par. Spørsmålet om homofile kan få bruke surrogatmor bør tas opp til vurdering senere. Dette bør vurderes fordi de foreslåtte reglene om assistert befruktning vil føre til forskjellsbehandling av homofile menn og lesbiske. JURK vil imidlertid presisere at vi ikke har tatt standpunkt til spørsmålet om bruk av surrogatmor.

Videre er JURK enig i at sæddonor ikke skal få lov til å reservere seg i forhold til enkelte mottakere. Vi er også enige i at homofile skal få samme tilbud som heterofile når det gjelder egenbetaling og antall forsøk. Når det gjelder spørsmålet om reservasjonsrett for helsepersonell som utfører behandlingen, er JURK enig med departementet om at dette ikke bør være en mulighet. Helsepersonell gis etter loven mulighet til å reservere seg mot å utføre abort. Ved assistert befruktning er man med på å skape et nytt liv, mens abort etter enkeltes mening er å ta liv. Etter JURKs mening vil derfor ikke de samme hensynene gjøre seg gjeldende ved assistert befruktning som ved abort.

3.3 Foreldreskap

Vi er enige i at loven bør operere med en foreldrepresumsjon etter modell av pater est også for lesbiske par. JURK mener at ordet "medmor" er egnet som betegnelse på den av mødrene som ikke er biologisk mor. En definisjon av uttrykket bør tas inn i regelverket. Et forslag til definisjon på "medmor" kan være : *"en kvinne som lever i et ekteskap eller et ekteskapslignende forhold med biologisk mor til barnet vil i utgangspunktet regnes som medmor til barnet"*.

I avsnittet om foreldreskap, øverst på side 74 i høringsnotatet, sier departementet at heterofile og homofile *samboere* ikke blir likestilt med dette forslaget, da høringsnotatet kun gjelder ekteskap. Tidligere i notatet, først på side fem og senere i avsnittet om assistert befruktning, drøfter imidlertid departementet om lesbiske som er samboere i et ekteskapslignende forhold skal få assistert befruktning. Når departementet åpner for dette, må de også klargjøre hvordan reglene om foreldreskap skal være i disse tilfellene. JURK mener at samboere også bør ha rett til assistert befruktning, og at reglene om foreldreskap i heterofile samboerforhold skal få lik anvendelse for homofile samboere.

4. Internasjonale konsekvenser

JURK er enig med departementet i at bare personer som har inngått en utenlandsk registrert samlivsordning som i hovedsak har tilsvarende rettsvirkninger som et ekteskap etter norsk rett, skal anses som ektepar i Norge.

5. Avslutning

I forlengelsen av de endringene av lovgivningen som må skje dersom forslagene i høringen får gjennomslag, mener JURK at det er nødvendig å foreta en helhetlig gjennomgang og revidering av familielovgivningen.

Henriette Clausen

Ingeborg Aas

Ingrid Fladberg Brucker

Trine Elisabeth Selnes

Kristina Kvamme Nygård

Maryam Iqbal Tahir

Torill Christine Edvardsen